

národní
úložiště
šedé
literatury

Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky v roce 2008: Moravskoslezský kraj

CENIA, česká informační agentura životního prostředí
2009

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-316541>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte původ 4.0

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 01.10.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

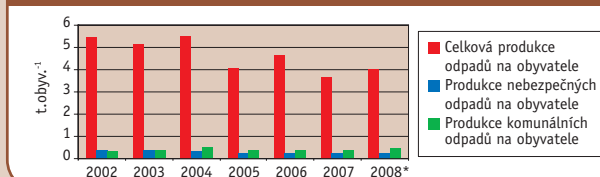

Odpady

PRODUKCE ODPADŮ

Obecně lze konstatovat, že od roku 2004, kdy byl schválen Plán odpadového hospodářství Moravskoslezského kraje, množství produkovaných odpadů klesá. Celková produkce odpadů v roce 2008 oproti roku 2007 stoupla, je však stále nižší než v letech 2005 a 2006. V roce 2008 se v produkci odpadů kraj řadil na 2. místo v ČR. Zvýšení množství vyprodukovaných odpadů v roce 2008 zřejmě souvisí, mimo jiné, rovněž se započítáním sanace staré ekologické zátěže „Nápravná opatření – Laguny Ostrava“ (16 000 t odpadů kat. č. 05 06 01), uvedením nových podniků do provozu v průmyslových zónách a stavební činnosti v Moravskoslezském kraji.

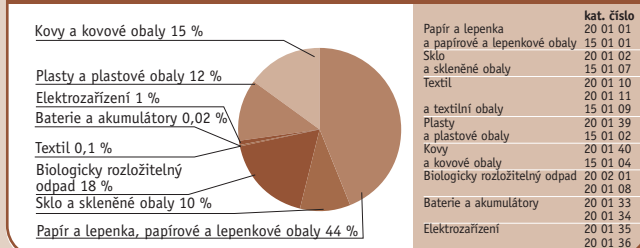
Produktory odpadů na obyvatele v Moravskoslezském kraji [t.obyv.⁻¹], 2002–2008 Zdroj: CENIA

NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

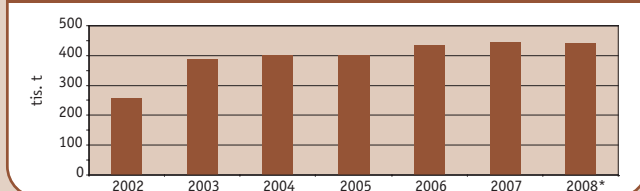
Sít sběrných míst a vybavení kontejnery na tříděný sběr využitelných odpadů – zejména papíru, plastu a skla je zahušťována, což vedlo v roce 2008 k dalšímu zvýšení odděleného sběru a využívání uvedených složek komunálního odpadu. Kolektivní systémy zabývající se zpětným odběrem a dalším zpracováním vysloužilých elektrospotřebičů pak také zvyšují počet míst, kde mohou občané staré elektrozařízení bezplatně odevzdat. Cílem je snížit donáškovou vzdálenost pro občany. V počátcích nabývaly možnost zbavit se domácích vysloužilých elektrozařízení především sběrné dvory měst a obcí. Postupně přibývají prodejny elektro, jejichž majitelé navázali spolupráci s kolektivními systémy.

Struktura materiálově využitelných složek z komunálních odpadů v Moravskoslezském kraji* [%], 2008, Zdroj: CENIA

V roce 2000 bylo na skládky provozované v Moravskoslezském kraji uloženo 958 769 t odpadů. Množství skládkovaných odpadů od doby vyhodnocování Plánu odpadového hospodářství Moravskoslezského kraje (2004), kromě mírného nárůstu v roce 2007, klesá. Požadované snížení hmotnostního podílu odpadů ukládaných na skládky je v současnosti plněno s rezervou.

Množství komunálních odpadů odstraněných skládkováním v Moravskoslezském kraji [tis. t], 2002–2008, Zdroj: CENIA

* předběžné údaje

AKTIVITY KRAJE V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Projekty

- **Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky** – zaměřen na záchranu lužních stanovišť v povodí Morávky, je ohroženým invazivním druhem křídlatky *Reynoutria* spp. Více na <http://www.life-moravka.cz>.
- **Rozvoj sítě environmentálních informačních a poradenských center Moravskoslezského kraje** – zabývá se rozvojem ekologické výchovy. Moravskoslezský kraj získal pro jeho realizaci dotaci z Evropského sociálního fondu 12,7 mil. Kč. Více na <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/temata/projekty/projekty-ukoncene-1433/#ekocentra>.
- **Snížení eutrofizace v povodí vodní nádrže Slezská Harta** – hlavním cílem je zpracování databáze a mapových podkladů pro vyhodnocení stavu a návrhu řešení opatření v povodí vodní nádrže Slezská Harta.
- **Odstranění migrační bariéry pro obojživelníky** – cílem projektu je zajištění bezpečné migrace obojživelníků přes kritický úsek komunikace I/11 v obci Těrtlicko.
- **Krajské integrované centrum Ostrava** – záměrem projektu je výstavba zařízení s ověřenou a nejlepší dostupnou technologií na energetické využívání komunálních odpadů o kapacitě 190 000 t za rok na území kraje. Více na <http://www.kic-odpady.cz/>.

Dotiční programy

- **„Podpora přípravy projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství“**
- **„Drobné vodohospodářské akce“** – cílem je podpora projektů zaměřených na řešení:
 - problémů s odváděním a čištěním odpadních vod v obcích s počtem obyvatel nižším než 2 000 a zastavěných území s počtem obyvatel do 500 a v obcích s počtem obyvatel do 5 000,
 - zásobování pitnou vodou v obcích s počtem obyvatel nižším než 2 000 a zastavěných území s počtem obyvatel do 500 a v obcích s počtem obyvatel do 5 000.
- **„Dotiční program na podporu aktivit v oblasti životního prostředí“** je zaměřen na zvýšení environmentálního povědomí obyvatel kraje, zejména dětí a mládeže, na podporu akcí ke zlepšení kvality krajiny, na výstavbu, provoz a údržbu naučných stezek.

Další environmentální aktivity v kraji

- 1. ročník soutěže **„Potravinařský výrobek Moravskoslezského kraje“** – cílem je ocenit a propagovat nejvyšší kvalitu výrobky z místní produkce.
- Ekologická soutěž **„Podnikatel roku 2008 z hlediska vztahu k životnímu prostředí v Moravskoslezském kraji“** – cílem je motivace podniků k šetrnému vztahu k životnímu prostředí, otevřenosti k veřejnosti a partnerské spolupráci.
- Spolupráce Moravskoslezského kraje a společnosti EKO-KOM, a.s. na projektu **„Intenzifikace odděleného sběru a využívání vyřazených složek komunálního odpadu včetně jeho obalové složky“** probíhá od roku 2004.
- Stanice na záchranu handicapovaných dravců a sov Stránské – odborné účelové zařízení specializované na dravce a sovy.
- Stanice pro záchranu volně žijících živočichů v Bartošovicích na Moravě – zabývá se druhovou ochranou živočichů a ekologickou výchovou, osvětou a vzděláváním.
- 3. ročník **„Myslivecké konference 2008“**, pořádané Krajským úřadem Moravskoslezského kraje. Hlavním tématem byla problematika chovu spárkaté zvěře v kraji.
- V rámci **Programu na poskytování příspěvků na podporu včelařství v Moravskoslezském kraji v roce 2008** poskytoval Moravskoslezský kraj příspěvek začínajícím včelařům za účelem stabilizace a následného zvýšení stavu včelstev v regionu.

Další informace

<http://www.kr-moravskoslezsky.cz>

<http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz> – hlavní kontaktní webové stránky kraje pro oblast životního prostředí

Porovnání stavu životního prostředí v Moravskoslezském kraji s ostatními kraji podává rovnávací zpráva „Stav životního prostředí v jednotlivých krajích ČR – Porovnání krajů, 2008“ – <http://www.cenia.cz>, <http://www.mzp.cz>.

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČR V ROCE 2008

Zpracovala: CENIA, česká informační agentura životního prostředí

© 2009, Ministerstvo životního prostředí

Spolupráce: Krajský úřad Moravskoslezského kraje, Český hydrometeorologický ústav, Státní zdravotní ústav

Grafický design a sazba: Daniela Řeháková

Tisk: GZH, s.r.o.

Kontakt:

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Litvšská 8, 100 05 Praha 10

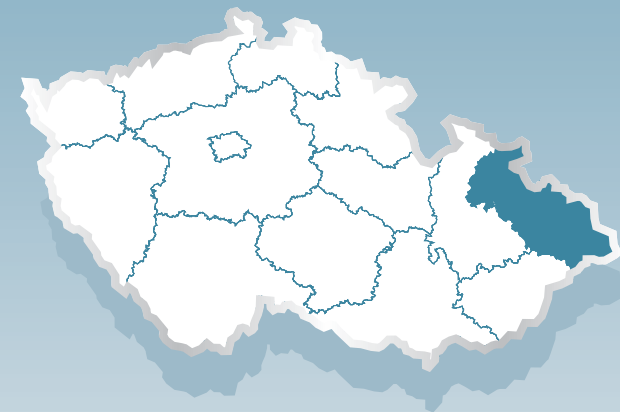
www.cenia.cz, info@cenia.cz, tel.: +420 267 225 340

Vytlačeno na papíře vyrobeném bez použití chloru.

2008

Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Moravskoslezský kraj

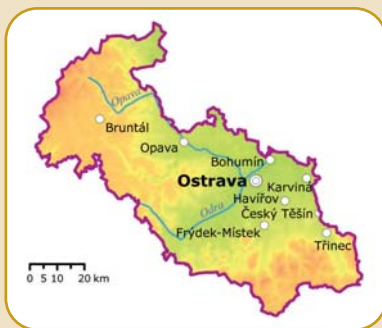

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Obecná charakteristika

Přírodně velmi rozmanitý region Moravskoslezského kraje nabízí řadu ekologicky velmi hodnotných území, i když v očích mnoha lidí představuje pouze průmyslové Ostravsko. Hory na severozápadě (Hrubý Jeseník, Nízký Jeseník a Oderské vrchy) a jihovýchodě (Moravskoslezské Beskydy) odděluje hustě osídlená centrální část kraje v okolí Ostravy. Horopisně kraj leží na hranici České vysočiny a Vnějších Západních Karpat, na sever kraje do Opavska zasahuje ze severu Středoevropská nížina (celek Slezská nížina). Hranice mezi Českou vysočinou a Karpaty se táhne od Přerova směrem k Ostravě Moravskou branou, severní okraj Vněkarpatských sníženin zaujímá značně průmyslová Ostravská pánev s ložisky černého uhlí. Podél toku Odry pod Ostravou se rozkládá Poodří, ekologicky velmi cenná a turisticky využívaná oblast s lužními lesy.

Převážná většina kraje je odvodňována Odrou do Baltského moře, pouze malé území na severozápadě kraje patří do povodí Moravy (úmoří Černého moře). Podnebí centrální části kraje je teplé a suché, Jeseníky na severozápadě a Beskydy na jihovýchodě mají chladné a vlhké klima. Nejvyšší úhrny srážek mají Beskydy (orograficky zesílené návětrným efektem), Lysá hora je místem s nejvyšším úhrnem srážek na Moravě (cca 1 450 mm ročně). Kraj má nejvyšší počet obyvatel v ČR (cca 1,25 mil. obyvatel), avšak osídlená má centralizovaný charakter s nejmenším počtem sídel v rámci krajů ČR (299 obcí). Ostravsko je oblastí s nejzatiženějším životním prostředím, i když se vlivem útlumu výroby, používání šetrnějších technologií a značných investic do ekologických opatření situace postupně zlepšuje. Již od 19. století kraj patřil a stále patří mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Jádrem průmyslu kraje je ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev, jejíž industrializace byla úzce spojena s využíváním místního nerostného bohatství, zejména kvalitního koksovateľného černého uhlí, a s navazujícím rozvojem těžkého průmyslu a hutnictví. Kraj je tak celostátním centrem hutní výroby, současně je zde soustředěna i těžba černého uhlí v rámci téměř celé produkce ČR, i když dochází k poklesu vytěženého množství. I přes současný pokles těžkého průmyslu a dobývání surovin pracuje v těchto odvětvích stále přibližně třetina ekonomicky činných obyvatel kraje, vývoj v těchto tradičních odvětvích má velký vliv na vývoj nezaměstnanosti v kraji.

Dopravní dostupnost dosud značně odlehlelého regionu se zlepšuje, krajem prochází hlavní železniční tah na Slovensko a v nejbližších letech se očekává dokončení dálnice D47, která Ostravu propojí s Prahou a napojí na evropský dálniční systém.

Základní socioekonomická charakteristika Moravskoslezského kraje, 2008 Zdroj: ČSÚ

Ukazatel	Údaj za kraj	Podíl na ČR (%) / průměr ČR
Rozloha (km ²)	5 427	6,9 / -
Počet obyvatel	1 250 255	11,9 / -
Hustota zalidnění (obyv./km ²)	230,4	- / 132,7
Podíl městského obyvatelstva (%)	85,1	- / 73,8
Míra registrované nezaměstnanosti (%)	8,4	- / 5,4
Tvorba HDP na obyvatele (běžné ceny, Kč)	297 926	- / 353 701
Tvorba HPH podle sektorů (%)*		
- Primární (zemědělství a těžba)	8,4	- / 4,1
- Sekundární (zprac. průmysl, staveb. a energetika)	43,1	- / 36,1
- Terciární (služby, doprava a správa)	48,5	- / 59,8

* Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí a mezipotřebou.

Ovzduší

Ovzduší

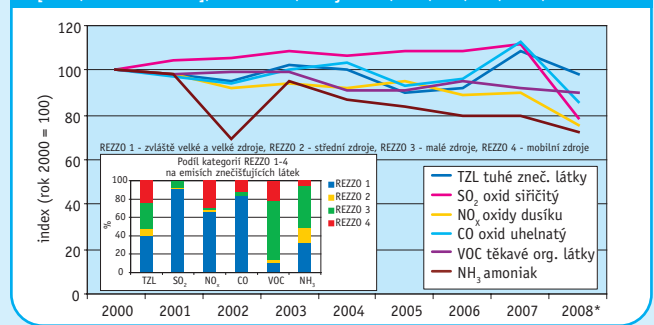
Zdraví

EMISNÍ SITUACE

Z porovnání meziročních změn emisí roku 2007/2008 u jednotlivých základních znečišťujících látek vyplývá, že došlo k poklesu u všech těchto látek, např. u TZL došlo ke snížení o necelých 10 %, u SO₂ o 30 %, u NO_x o 15 %, u CO o 24 %, u VOC o necelá 3 % a u NH₃ došlo ke snížení o 9 %. Důvodem meziročního poklesu emisí znečišťujících látek byla především ekonomická krize, která nejvíce zasáhla průmyslovou výrobu. Zároveň došlo např. u společnosti TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s. k realizaci nového odprášení části aglomerací, čímž došlo k dalšímu výraznému poklesu emisí z tohoto provozu. Opětovně však dochází ke zvýšení emisí TZL u malých zdrojů, tj. spalování v lokálních topeništích – meziročně až o 15 %.

V roce 2010 bude nutné naplnit doporučené hodnoty krajských emisních stropů pro NH₃, VOC, SO₂ a NO_x. Podle úrovně emisí z roku 2008 nebude problém pro Moravskoslezský kraj tyto emisní stropy v roce 2010 splnit. Nicméně existuje riziko nesplnění emisního stropu pro NO_x, a to především s ohledem na možný nárůst této znečišťující látky z dopravy. Nejvýznamnější zdroje, z hlediska množství absolutních emisí, lze již charakterizovat podle typu daného regionu. Nicméně i přesto, že kraj v porovnání s ostatními je významně průmyslový, začínají emise TZL z lokálních topenišť a dopravy nabývat na svém významu.

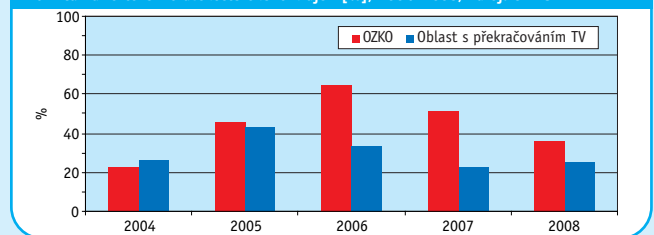
Vývoj emisí základních znečišťujících látek v Moravskoslezském kraji [index, rok 2000 = 100], 2000–2008, Zdroj: ČHMÚ, ČIŽP, ORP, CDV, VÚZT, ČSÚ

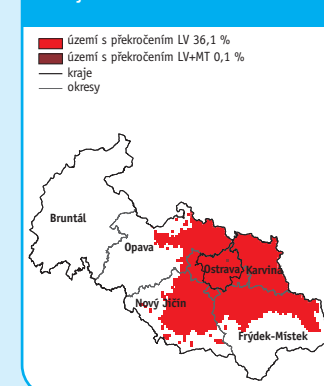
KVALITA OVZDUŠÍ

V roce 2008 bylo na měřicích stanicích na území kraje zaznamenáno překročení imisních limitů pro ochranu lidského zdraví pro suspendované částice PM₁₀ (přední limit byl překročen na 20 stanicích z 21, roční limit byl překročen na 11 stanicích z 24), částice PM_{2,5} (navrhovaný roční limit byl překročen na všech 6 stanicích na území kraje) a benzen (na 1 stanici z 5). Oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší byla ustanovena na 36,1 % území kraje. V roce 2008 bylo zaznamenáno i překročení cílového imisního limitu pro benzo(a)pyren na všech pěti stanicích, cílový imisní limit pro arsen byl překročen na 2 stanicích z 8 a kadmium na 1 stanici z 8. Oblasti s překročenými cílovými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí ozonu zaujímaly 25 % území kraje. Ve srovnání s předšestými lety lze konstatovat zlepšení až stagnaci situace týkající se kvality ovzduší v důsledku jak lepších rozptylových podmínek, tak i poklesu průmyslové výroby v roce 2008. Nicméně OzKO i oblasti s překračováním TV zaujímají stále významnou část území Moravskoslezského kraje.

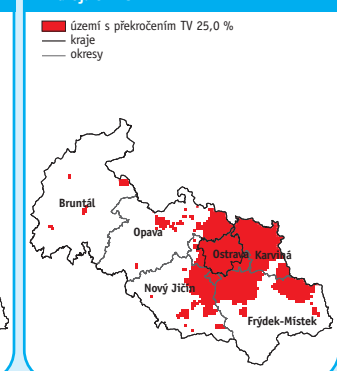
Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší a oblastí s překračováním cílových imisních limitů na rozloze Moravskoslezského kraje* [%], 2004–2008, Zdroj: ČHMÚ

Mapa oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v Moravskoslezském kraji, 2008 Zdroj: ČHMÚ

Mapa oblastí s překračováním cílových imisních limitů v Moravskoslezském kraji bez zahrnutí přízemního ozonu, 2008 Zdroj: ČHMÚ

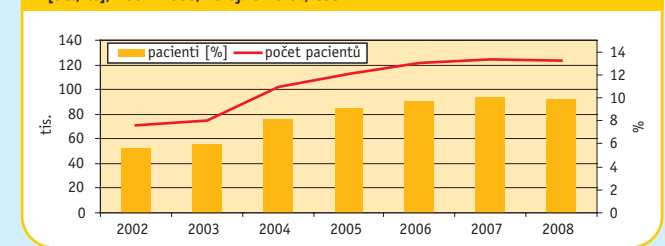

- LV – imisní limit (z angl. Limit Value), TV – cílový imisní limit (z angl. Target Value), MT – mez tolerance
- OZKO – oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší; oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší se rozumí území v rámci územního celku (zóny nebo aglomerace), kde je překročena hodnota imisního limitu pro ochranu lidského zdraví u jedné nebo více znečišťujících látek (oxid siřičitý, suspendované částice PM₁₀, oxid dusičitý, olovo, oxid uhelnatý a benzen).
- Oblasti s překračováním cílových imisních limitů se rozumí území v rámci územního celku (zóny nebo aglomerace), kde je překročena hodnota cílového imisního limitu pro ochranu lidského zdraví u jedné nebo více znečišťujících látek (kadmium, arsen, nikl a benzo(a)pyren). Cílový imisní limit je stanoven i pro přízemní ozon, který se z důvodu jeho překračování na většině území ČR nezahrnuje do vyhodnocení pomocí mapy.

ALERGICKÁ ONEMOCNĚNÍ

Mezi zdravotně nejvýznamnější znečišťující látky v ovzduší patří suspendované částice a oxid dusičitý v lokalitách významně zatížených dopravou. V určitých lokalitách (zatížených dopravou, průmyslem nebo vytápěním domácností) jsou problémem i PAU (polycyklické aromatické uhlovodíky). Každoročně je nadlimitním koncentraci těchto látek vystavena určitá část populace v závislosti na aktuální kvalitě ovzduší. Znečištění vnějšího i vnitřního ovzduší se spojovává, jako jeden z mnoha faktorů (výživa, životní styl, imunita apod.), s nárůstem alergií. Počet alergických onemocnění obecně stále narůstá, stav na území kraje lze v posledních letech označit za stagnující. Mírný pokles v roce 2008 může být všeobecně způsoben zavedením poplatků ve zdravotnictví. Počet pacientů léčených v alergologických ordinacích v roce 2008 na území kraje byl 123 662, tj. 10 % všech obyvatel kraje (celkově je v ČR 8 % pacientů s alergickým onemocněním). Oddělit přímý vliv znečištěného ovzduší od ostatních spolupůsobících faktorů a kvantifikovat jej je však značně obtížné.

Počet a podíl pacientů léčených v alergologických ordinacích Moravskoslezského kraje [tis., %], 2002–2008, Zdroj: ÚZIS ČR, ČSÚ

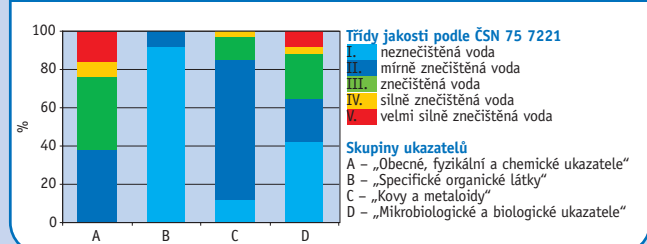
Voda

JAKOST VODNÍCH TOKŮ

V kraji bylo sledováno 26 profilů na vodních tocích Odry, Olše, Opava, Ostravice, Moravice, Hvozdnice, Jičinka, Lubina, Lučina, Olešná, Stonávka, Zlatá Opavice a Černý potok.

- Ve skupině A byly nejvíce zatíženy profily Ostrava-Ostravice, Odra-Svinov a Bohumín, Hvozdnice, Jičinka a Lučina ve Slezské Ostravě. V těchto proflech byly IV. a V. třídou hodnoceny nejčastěji AOX (jedna IV. a tři V. třídy), celkový fosfor (tři IV. třídy) a NL 105 °C (jedna IV. a jedna V. třída). V profilu Ostrava-Ostravice byla IV. třídou klasifikována konduktivita a RL 105 °C. Převážně III. třídou byl hodnocen celkový fosfor, především na menších tocích – Černý potok, Lubina, Lučina, z velkých toků na většině profilů na Odře a Opavě.
- Jediná II. třída ve skupině B byla stanovena pro 1,1,2,2-tetrachlorethen v profilu Olše-Ropice.
- Ve skupině C dosáhl IV. třídy zinek a III. třídy kadmium v profilu Olše-Ropice. III. třída byla detekována také pro veškeré železo, zinek a rtuť v profilu Odra-Bohumín, olovo a zinek v profilu Lučina-Slezská Ostrava a veškeré železo v profilu Odra-Svinov.
- Ve skupině D dosáhly IV. a V. třídy enterokoky a termotolerantní koliformní bakterie na proflech Lubina-Košatka a Lučina-Slezská Ostrava a IV. a III. třídy v profilu Opava-Malé Hoštice.

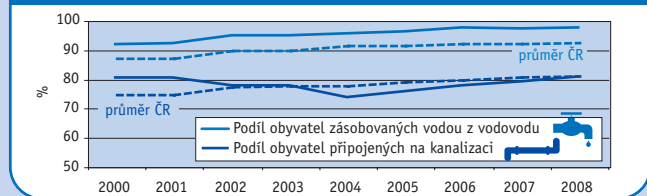
Podíl sledovaných profilů ve třídách jakosti vod ČSN podle skupin ukazatelů A–D v Moravskoslezském kraji [%], 2008, Zdroj: ČHMÚ

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Celkový objem vyrobené pitné vody pokračoval v dlouhodobém poklesu meziročním snížením o 2,4 mil. m³ na hodnotu 87,8 mil. m³. Zároveň počet obyvatel zásobovaných pitnou vodou z vodovodu se meziročně zvýšil o 6 459. Spotřeba pitné vody na obyvatele v roce 2008 činila 98,1 l na obyv. za den, což je mírně nad průměrem ČR. Ztráty pitné vody ve vodovodní síti jsou, i přes jejich nepatrné meziroční zvýšení, dlouhodobě výrazně nižší než průměr ČR, který v roce 2008 činil 19,4 %.

Zásobování pitnou vodou a připojení na kanalizaci v Moravskoslezském kraji [%], 2000–2008, Zdroj: ČSÚ

Podíl ztrát z vody vyrobené pro veřejnou potřebu v Moravskoslezském kraji [%], 2000–2008, Zdroj: ČSÚ

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Podíl ztrát [%]	18,4	17,8	17,8	17,5	15,6	15,6	16,3	14,2	14,6

V domech připojených na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod (ČOV) v roce 2008 žilo 72,7 % z celkového počtu obyvatel kraje. Čištěno bylo 92,1 % odkanalizovaných odpadních vod. Za nejvýznamnější akce ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, ukončené v roce 2008, lze považovat uvedení ČOV Frýdek-Místek do trvalého provozu po ukončení rekonstrukce vedoucí k její identifikaci.

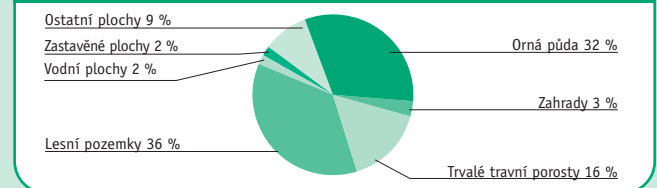

Lesy, krajina, zemědělství

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Rozloha Moravskoslezského kraje v roce 2008 činila 542 644 ha. Meziročně poklesla rozloha orné půdy o 622 ha. Vzrostla výměra trvalých travních porostů o 110 ha a lesních pozemků o 124 ha. Ostatní kategorie se výrazně nezměnily. Pokračoval trend nárůstu rozlohy trvalých travních porostů a lesních pozemků na úkor orné půdy.

Struktura využití území v Moravskoslezském kraji [%], 2008 Zdroj: ČÚZK

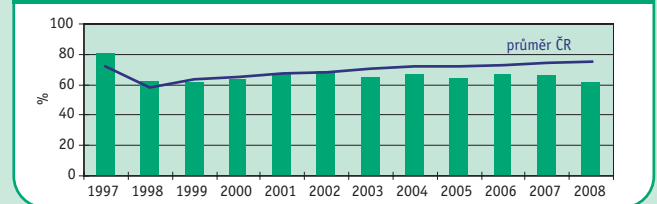

LESY

Výměra lesů Moravskoslezského kraje v roce 2008 činila dle ČÚZK 193 047 ha, lesnatost dosáhla 35,7 % (průměr ČR je 33,7 %), tj. šesté nejvyšší hodnoty v ČR. Lesy zvláštního určení tvořily 15 % rozlohy lesů, meziročně se jejich rozloha zvětšila o 1 %.

Výše celkových nahodilých těžeb dosáhla druh nejvyšší hodnoty v ČR, 1 507 tis. m³ dřeva, výše nahodilých těžeb způsobených abiotickými vlivy, z nichž polomy vázané na poškození větrem tvoří rozhodující většinu, dosáhla 961 tis. m³ dřeva. Zdravotní stav lesních porostů je určován především mírou defoliace*. Míra defoliacie v Moravskoslezském kraji byla v roce 2008 čtvrtá nejnižší v ČR.

Vývoj míry defoliacie jehličnatých porostů starších 60 let (třída 2–4) v Moravskoslezském kraji [%], 1997–2008, Zdroj: VÚLHM

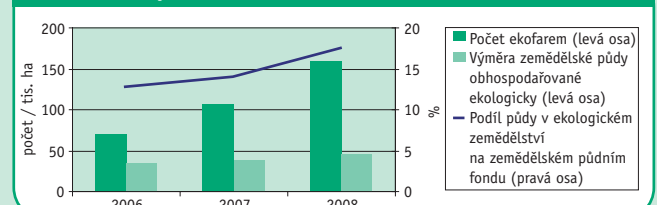

- * Defoliacie (odlštění) – relativní ztráta asimilačního aparátu (listů nebo jehličí) v koruně poškozeného stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Hodnoty defoliacie se rozdělují do pěti základních tříd, z nichž poslední tři charakterizují významně poškozené stromy: 0 – žádná (0–10 %); 1 – mírná (11–25 %); 2 – střední (26–60 %); 3 – silná (61–99 %); 4 – odumřelé stromy (100 %).

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

V Moravskoslezském kraji v roce 2008 tvořila výměra zemědělské půdy obdělávané ekologicky 17,3 % (46 221 ha) celkové výměry zemědělské půdy v kraji (276 136 ha), což kraji řadí na 3. místo v ČR. Výměra ekologicky obdělávané půdy v ČR dosáhla 8,04 % zemědělské půdy.

Vývoj ekologického zemědělství v Moravskoslezském kraji [počet, tis. ha, %], 2006–2008, Zdroj: MZe

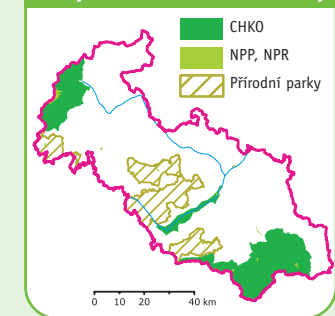

Ochrana přírody

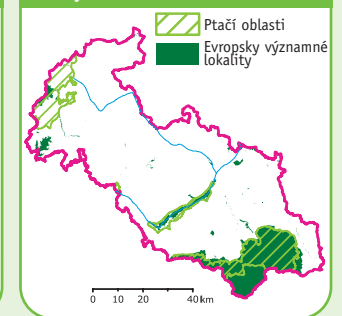
ÚZEMNÍ OCHRANA PŘÍRODY

Na území kraje se z velkoplošných zvláště chráněných území nachází CHKO Beskydy, CHKO Jeseníky a CHKO Poodří. V kraji bylo v roce 2008 evidováno 147 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 6 798 ha – konkrétně 10 národních přírodních rezervací (NPR), 7 národních přírodních památek (NPP), 74 přírodních rezervací (PR) a 56 přírodních památek (PP). Dále se na území kraje nachází 5 přírodních parků, které zajišťují územní ochranu přírody na obecní úrovni. V roce 2008 byla vyhlášena PR Bažantula (36,52 ha) na území CHKO Poodří, PR Břidličná (652 ha) na území CHKO Jeseníky, PR Gutské peklo (37,46 ha) a PR Uplaz (173,27 ha) na území CHKO Beskydy. Nebyl vyhlášen žádný nový přírodní park. Moravskoslezský kraj v roce 2008 financoval management v ZCHÚ (mimo ZCHÚ ležící na území chráněných krajinných oblastí (CHKO)) ve výši cca 3 mil. Kč.

Zvláště chráněná území a přírodní parky, 2008 Zdroj: AOPK ČR, KÚ Moravskoslezského kraje

Lokality soustavy Natura 2000, 2008 Zdroj: AOPK ČR

ZÁCHRANNÉ STANICE

- V kraji působí dvě záchrané stanice, které se rovněž věnují ekologické výchově a osvětě.
- Stanice na záchranu handicapovaných dravců a sov Stránské je zařazena v národní síti záchranných stanic s působností v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Stanice Stránské je specializována výhradně na dravce a sovy a přijme cca 80 zvířat ročně, z toho velká většina je vypuštěna zpět do volné přírody.
- Komplexní péči o zraněné, či jinak handicapované volně žijící živočichy na převážně většině území Moravskoslezského kraje, zčásti i Zlínského a Olomouckého kraje, zajišťuje Stanice pro záchranu volně žijících živočichů v Bartošovicích na Moravě. Jedná se o národní stanici s metodickým a koordináčním posláním. Stanice přijme 700 až 1 100 zvířat ročně, z toho přibližně 55 % je vypuštěno zpět do volné přírody. V roce 2008 bylo z celkového počtu 1 022 přijatých živočichů vypuštěno do volné přírody 610. Trvale handicapovaní jedinci, které již nelze vrátit zpět do přírody, tvoří pouze 1,5 % z celkem přijatých zvířat.

PROJEKTY

Projekt záchranu lužních stanovišť v povodí Morávky je nejvýznamnějším projektem řešícím likvidaci invazivních druhů v rámci ČR, dokonce ojedinelým v rámci celé Evropy. V povodí řeky Morávky je soustředěna řada zvláště chráněných území ohrožených invazivním druhem – křídlatkou. Projekt, jehož celkový rozpočet činí 1 015 tis. eur, získal finanční podporu z programu LIFE – Nature ve výši 704 tis. eur. Krajský úřad vložil do projektu 60 tis. eur – více na <http://www.life-moravka.cz>. V roce 2008 podal Krajský úřad do Operačního programu Životní prostředí projekt „Odstranění migrační bariéry pro obojživelníky“. Hlavním cílem projektu je trvalé řešení migrační propustnosti komunikace I/11 pro obojživelníky v obci Těrlitzko. Záměr spočívá ve výstavbě koridoru – průchodu pod komunikací, který zajistí bezpečnou migraci obojživelníků přes kritický úsek komunikace. Předpokládaný rozpočet projektu činí cca 8 281 tis. Kč. Projekt bude spolufinancován z Evropských fondů, ze státního rozpočtu a z rozpočtu Moravskoslezského kraje. Předpokládaný termín realizace projektu se předpokládá v roce 2009.

Předmětem projektu „Návrat orla skalního do Moravskoslezských Beskyd“ je obnovení hnízdní populace orla skalního v Beskydech, respektive v ČR. Na vybrané lokalitě v Beskydech jsou mláďata orla skalního vypouštěna od roku 2006 a budou vypouštěna ještě v následujících třech letech, tedy celkem po dobu šesti let.

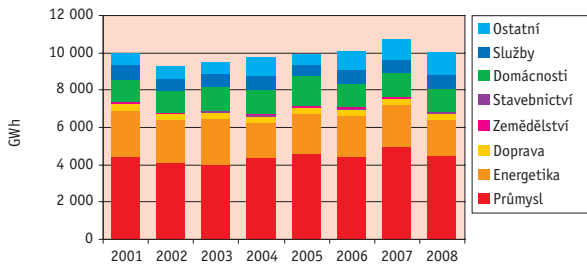

Energetika

SPOTŘEBA ELEKTRICKÉ ENERGIE

V Moravskoslezském kraji se celkové množství spotřeby elektřiny poprvé od roku 2002 meziročně snížilo, a to o 6,6 % na konečných 10 030 GWh. Nejvýraznější pokles byl zaznamenán v energeticky nejnáročnějších sektorech – v průmyslu (o 9,7 %) a v energetice (o 14,9 %).

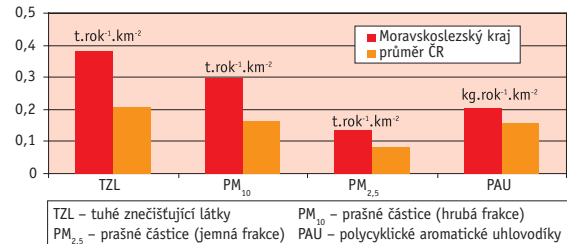
➤ Vývoj hrubé roční spotřeby elektřiny v jednotlivých sektorech národního hospodářství v Moravskoslezském kraji [GWh], 2001–2008, Zdroj: ERÚ

MĚRNÉ EMISE Z VYTÁPĚNÍ DOMÁCNOSTÍ

V Moravskoslezském kraji jsou měrné emise z vytápění domácností výrazně nadprůměrné. Tyto vysoké hodnoty jsou ovlivněny skutečností, že v regionu je vysoká hustota zalidnění (88 domácností na km² oproti průměrnému počtu 51 domácností na km²).

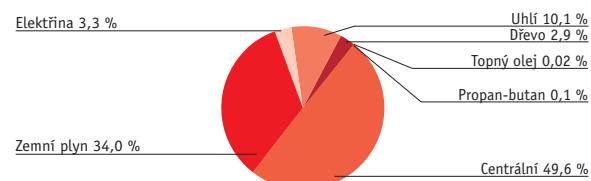
➤ Měrné emise z vytápění domácností v Moravskoslezském kraji [t.rok⁻¹.km⁻², kg.rok⁻¹.km⁻²], 2008, Zdroj: ČHMÚ

STRUKTURA VYTÁPĚNÍ DOMÁCNOSTÍ

Moravskoslezský kraj patří mezi oblasti s vysokým podílem centrálního zásobování teplem, využívá jej 236 574 domácností, což představuje 49,6 % z celkového počtu domácností v kraji (průměr v ČR je 37 %). Ostatní paliva pro vytápění domácností včetně uhlí jsou v celorepublikovém měřítku pod průměrem, přestože se jedná o kraj, pro který je těžba černého uhlí typická.

➤ Struktura vytápění domácností v Moravskoslezském kraji [%], 2008 Zdroj: ČHMÚ

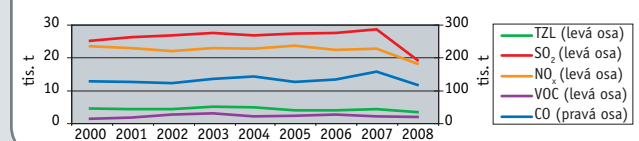

Průmysl, těžba

EMISE Z PRŮMYSLU

Emise z velkých zdrojů znečišťování ovzduší meziročně výrazně poklesly u všech znečišťujících látek mimo NH₃. K nejvýraznějšímu poklesu došlo u SO₂ o 32 % díky snížení výroby u energetických zdrojů, ať již v podobě elektřiny, tepla, teplé užitkové vody nebo technologické páry. Velice příznivé klesly emise TZL, a to o 24 %, což bylo způsobeno poklesem výroby, ale i zprovozněním části nového odprašeni na provozu výroby aglomerátu společnosti TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s.

➤ Vývoj emisí z velkých zdrojů znečišťování (REZZO 1)* v Moravskoslezském kraji [tis. t], 2000–2008, Zdroj: ČHMÚ

* REZZO 1 – stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvlášť závažných technologických procesů.

VÝPIS HLAVNÍCH ZDROJŮ Z IRZ

➤ Výpis hlavních zdrojů z IRZ (Integrovaného registru znečišťování životního prostředí) v Moravskoslezském kraji, 2007, Zdroj: CENIA

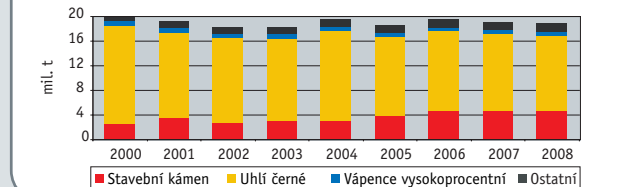
Název organizace	Emise do ovzduší	Emise do vod	Přenosy v odpadech
ArcelorMittal Ostrava a.s.	As, F a anorg. slouč., Cl a anorg. slouč., Cd, HCN, Pb, CO, CO ₂ , NO _x , SO _x , PCDD+PCDF, PM ₁₀ , PAU, Hg	fenoly, Cd, kyanidy, Hg	As, Cr, Cd, Cu, Ni, Pb, PAU, PCB, Hg, Zn
Biocel Paskov a.s.	Cl a anorg. slouč., Cd, CO ₂ , NO _x , SO _x , Hg	N celk., P celk., TOC, AOX	N celk., P celk., AOX, Cd, Pb
Dalkia Česká rep. a.s., Elektrárna Třebovice	F a anorg. slouč., Cl a anorg. slouč., CO ₂ , NO _x , SO _x , Hg		As, Cr, Cd, Cu, Ni, Pb, Zn
ENERGETIKA TŘINEC, a.s., prov. Teplárna a Tep. ener. TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s.	Cl a anorg. slouč., Cd, CO ₂ , As, Cr, Cd, Cu, Ni, Pb, CO, CO ₂ , NO _x , SO _x , PCDD+PCDF, PAU, Hg, Zn	kyanidy	azbest, Cu

• PCDD – polychlorované dibenzo-p-dioxiny, PCDF – polychlorované dibenzofurany, TOC – celkový organický uhlík, AOX – halogenované organické sloučeniny

TĚŽBA

Kraj zaujímá v těžbě nerostných surovin v ČR 2. místo. Ostravsko-karvinský revír je již jediným (nepočítáme-li občasnou zanedbatelnou produkci v Žacléři) domácím producentem černého uhlí, a to jak energetického, tak koksovatelného. V současnosti probíhá těžba na 5 dolech (ČSA, ČSM, Darkov, Lazy a Paskov). Důležitá je i těžba stavebních surovin (kamene) a vápenců. Vápenec, používaný pro hutě a výrobu vápna, je těžen na ložisku Štrambersk. Těžba cihlářských surovin má klesající tendenci (např. Kunín, Hlučín). V roce 2008 bylo odepsáno ložisko Polom a zbývají pouze dvě těžená ložiska. Kraj je producentem téměř 38 % domácí těžby zemního plynu, z čehož téměř 60 % pochází z degazace důlních děl.

➤ Vývoj těžby v Moravskoslezském kraji [mil. t], 2000–2008 Zdroj: ČGS-Geofond

Doprava

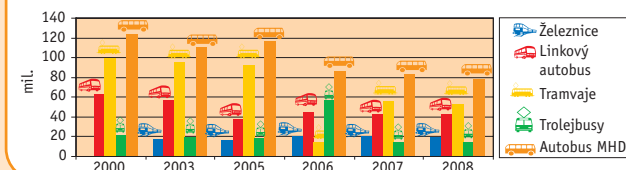
CHARAKTERISTIKA DOPRAVY

Hustě zalidněný průmyslový kraj je dobře napojen na železniční a silniční síť, a to železničním koridorem z Prahy přes Olomouc na Ostravu a dálnicí D1/D47, která je na území kraje ve výstavbě. Nejvyšší intenzity silniční dopravy jsou soustředěny do centra ostravské průmyslové pánev (Ostrava a její okolí) a na napojení Ostravy na zbytek státu, zejména jižním směrem na Nový Jičín a Lipník nad Bečovou, kde se pohybují okolo 20 tis. vozidel za den.

V roce 2008 pokračovala výstavba dálnice D47 (dokončeny úseky „Bílovec – Ostrava Rudná“ a „Bělotín – Lipník n. Bečovou“). Stavěl se silniční obchvat Jablunkova, začala modernizace železničního koridoru Mosty u Jablunkova – Bystřice n. Olší. Úspěšně se rozvíjel integrovaný dopravní systém veřejné osobní dopravy.

Převravní objem MHD v kraji (cca 150 mil. cestujících ročně) je třetí největší v ČR (po Praze a Jihomoravském kraji). Poměr přepravených tun železniční a silniční nákladní dopravou činil 20,4 % a 79,6 %, vzhledem ke značné přepravě těžného uhlí a hutních výrobků.

➤ Počet přepravených osob jednotlivými druhy veřejné dopravy v Moravskoslezském kraji [mil.], 2000–2008, Zdroj: MD

➤ Množství přepraveného nákladu* v Moravskoslezském kraji [tis. tun], 2000, 2003, 2006, 2007, 2008, Zdroj: MD

	2000	2003	2006	2007	2008
Železnice	15 830,3	15 634,2	14 582,1	14 580,3	13 520,6
Silnice	49 834,1	56 335,4	51 588,3	57 650,2	52 659,1

* Jedná se o počet přepravených osob (resp. zboží) nezávisle na délce přepravy. Údaj byl vypočten jako součet přepravních objemů v rámci kraje a mezi kraji (přes hranice kraje).

AUTOMOBILIZACE A HUSTOTA DOPRAVNÍ SÍTĚ

Podobně jako v ostatních moravských krajích, dosahuje automobilizace v Moravskoslezském kraji jedné z nejnižších hodnot v ČR (354 automobilů na 1 000 obyvatel v roce 2008). Hustota sítě dopravních komunikací (silnic a železnic) se pohybuje okolo průměru za ČR, kraj má ze všech krajů ČR nejvyšší podíl silnic 1. třídy na celkové délce silniční sítě (21 %).

➤ Hustota dopravní sítě v Moravskoslezském kraji [km, km.km⁻²], 2008 Zdroj: MD

	Délka komunikací v kraji (km)	Hustota dopravní sítě (km.km ⁻²)
Železnice	673	0,124
Silnice celkem	3 366	0,620
Silnice 1. třídy (z toho rychl. kom.)	704 (32)	0,130
Dálnice	28	0,011

EMISE Z DOPRAVY

Emisní zátěž z dopravy je kumulována na malé území, které má však (na rozdíl od Prahy) současně značnou emisní zátěž z průmyslu. Měrné emise na obyvatele jsou zřetelné pod průměrem ČR (okolo 60 % průměru ČR). Z celkového objemu emisí znečišťujících látek z dopravy je na území kraje vyprodukováno okolo 7 % emisí (pro NO_x, PM a VOC).

➤ Vývoj měrných emisí CO₂, NO_x, VOC a PM z motorové dopravy v Moravskoslezském kraji a v ČR [kg. obyv.⁻¹], 2005–2008, Zdroj: CDV

Rok/Emise	Moravskoslezský kraj				ČR			
	CO ₂	NO _x	VOC	PM	CO ₂	NO _x	VOC	PM
2005	1 005	5,6	2,7	0,358	1 776	10,05	4,57	0,637
2006	1 025	5,3	2,4	0,353	1 804	9,46	4,11	0,622
2007	1 084	5,1	2,3	0,362	1 891	9,08	3,90	0,633
2008	1 066	4,7	2,0	0,347	1 833	8,41	3,32	0,597

• PM – prašné částice, VOC – těkavé organické látky